

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Роман МОРОЗ, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Уманський національний університет садівництва за спеціальністю «Менеджмент», аспірант Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Менеджмент».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 01 травня 2026 року № 01-05/45, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Інни НОВАК, доктора економічних наук, професора, декана факультету менеджменту, Уманський національний університет;

Рецензентів – Марини ГОМЕНЮК, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту, Уманський національний університет;

Людмили МАЛЮГИ, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Оксани ГРИВКІВСЬКОЇ, доктора економічних наук, професора, професора кафедри економіки і права, Національний університет харчових технологій;

Віктора ЛОПАТОВСЬКОГО, кандидата економічних наук, доцента, в.о. ректора, Хмельницький національний університет,

на засіданні 30 червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування Роману МОРОЗУ на підставі публічного захисту дисертації «Безпекоорієнтоване управління в організаціях агропродовольчої сфери» за спеціальністю 073 Менеджмент.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Оксана ЗАГОРОДНЮК, кандидат економічних наук, доцент, Уманський національний університет, доцент кафедри менеджменту.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 – статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 5 – тези доповідей наукових конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Мороз Р. Стейкхолдери безпекоорієнтованого управління агропродовольчими підприємствами. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: економіка, психологія та управління.* 2026. Вип. 7. DOI:<https://doi.org/10.54929/3041-2390-2026-07-04-08>

2. Мороз Р. В. Інструментарій моделювання показників для цілей безпекоорієнтованого управління підприємством. *Сталий розвиток економіки.* 2026. № 1 (58). DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-72>

3. Мороз Р. В. Макроекономічна нестабільність як фактор активізації безпекоорієнтованого управління підприємством. *Актуальні питання економічних наук.* №9. 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15118733>

4. Мороз Р., Загороднюк О. Постулати безпекоорієнтованого управління підприємством. *Економіка та суспільство.* (68). 2024. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-116>.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Оксана ГРИВКІВСЬКА, офіційний опонент, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і права, Національний університет харчових технологій.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Дискусійною є сукупність показників для оцінки ефективності управління організацією для потреб безпекоорієнтованого управління. Обґрунтована автором сукупність показників не враховує загрози недобросовісної конкуренції й монополізації на аграрних ринках, порушення комерційної таємниці й економічного шпигунства, рейдерство, захоплення й поглинання аграрного бізнесу, корупційні ризики тощо. З огляду на чутливість стану агропродовольчих підприємств до корупційних та інших ризиків, рекомендовано доповнити та розширити сукупність показників для оцінки ефективності управління організацією для потреб безпекоорієнтованого управління.

2. Проведена оцінка внутрішнього стану економічної безпеки аграрних та переробних організацій Черкаської області дала можливість зробити висновок про переважно небезпечний стан внутрішньої економічної безпеки та необхідність впровадження безпекоорієнтованого управління у понад 70% агропродовольчих організацій досліджуваної вибірки, однак стан економічної безпеки аграрних та переробних організацій суттєво відрізняється у межах сукупності досліджуваних організацій. Рівень висновків та узагальнень можна було б суттєво покращити шляхом проведення аналізу економічної безпеки з

деталізацією за видами діяльності, розмірами підприємства, земельним фондом та іншими ознаками.

3. Автором визначено три постулати безпекоорієнтованого управління як основне положення дисертації (стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, висока конкурентоспроможність, стає та збалансоване зростання). Відповідно до визначених постулатів, проведено оцінку стійкості агропромислових організацій Черкаської області до внутрішніх та зовнішніх загроз та оцінку їх сталого розвитку, однак у п.п. 3.3 дисертаційної роботи фокус уваги перебуває на рекомендаціях щодо забезпечення їх економічної безпеки за функціональних складових. Робота виграла б за наявності у п.п. 3.3 рекомендацій автора щодо безпекоорієнтованого управління організаціями агропродовольчої сфери в умовах невизначеності та нестабільності.

4. У п.п. 2.2 проведено оцінку стану ефективності управління та економічної безпеки організацій агропродовольчої сфери Черкаської області за авторською методикою, що базується на сукупності показників з фінансової звітності організацій агропродовольчої сфери, системи Youcontrol, державних реєстрів тощо, проте не використано потенціал опитування (анкетування) респондентів для суб'єктивної оцінки стану економічної безпеки, ідентифікації реальних та потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз діяльності організацій агропродовольчої сфери. Доцільно було б при оцінці стану ефективності управління та економічної безпеки організацій провести опитування менеджерів, власників, інших стейкхолдерів.

5. У рукописі дисертації трапляються окремі редакційні і стилістичні помилки, відхилення від вимог до оформлення (с. 41; с. 46-47 та ін.).

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ, офіційний опонент, кандидат економічних наук, доцент, в.о. ректора, Хмельницький національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У переліку завдань дисертаційної роботи визначено завдання з узагальнення теоретичних положень безпекоорієнтованого управління на основі логічного зв'язку базових категорій (безпека, економічна безпека, управління, орієнтованість). Проте не достатньо уваги приділено категорії «управління» та еволюції поглядів українських та іноземних вчених, а також похідним категорій «управління безпекою» та «управління економічною безпекою». Варто було б узагальнити підходи до трактування категорій «управління», «управління безпекою», «управління економічною безпекою» в узагальнюючих таблицях за зразком табл. 1.2.

2. Метою безпекоорієнтованого управління автор визначає забезпечення стійкості до внутрішніх та зовнішніх загроз, конкурентоспроможності, сталого та збалансованого зростання. За таким підходом в основі безпекоорієнтованого управління закладено конкурентоспроможність поряд з іншими ознаками. Водночас поза увагою залишається оцінка конкурентоспроможності та розробка рекомендацій щодо забезпечення конкурентоспроможності в умовах висококонкурентного аграрного та переробного секторів України, а також поза увагою залишається цільовий рівень конкурентоспроможності (національний чи глобальний) з урахуванням експортного потенціалу агропродовольчих організацій.

3. На ст. 24 автором визначені фактори впливу на діяльності організацій (...нестабільність на світових фінансових ринках, коливання цін на нафту, зерно та інші продукти, порушення ланцюгів постачання та економічних відносин через запроваджені санкції щодо окремих країн, посилена увага до екології та впровадження нових екологічних стандартів). Проте у п.п. 1.3 та п.п. 2.1 дисертаційної роботи не включені дані фактори для оцінки впливу на стан економічної безпеки та ефективності управління, обмежуючи перелік факторів макроекономічними показниками.

4. Авторський методичний підхід до оцінювання ефективності управління організацією для потреб безпекоорієнтованого управління (п.п. 1.3) базується на показниках діяльності організацій та галузевих показниках, одна інституційна спроможність України щодо збору та оприлюднення галузевих показників створює труднощі для оперативної оцінки ефективності управління організацією. Зокрема, оприлюднення Держстатом України показників діяльності підприємств звітного року здійснюється у листопаді наступного року. Тому доцільно внести корективи до авторської методики та змінити на узагальнені показники від відкритих аналітичних платформ.

5. У п.п. 3.3 автор пропонує підхід до оцінки економічної безпеки згідно реалій та загроз діяльності в умовах воєнного стану (частка бронювання працівників, покриття потреби в укриттях для працівників, участь у програмах державної підтримки тощо), крім того не апробовано оцінку ефективності управління організацією для потреб безпекоорієнтованого управління для досліджуваної вибірки організацій. Проведена апробація авторської методики посилює практичну спрямованість дисертаційної роботи.

Марина ГОМЕНЮК, рецензент, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У дисертаційній роботі (підрозділ 1.1) проведено бібліографічний аналіз іноземних наукових публікацій за тематикою безпекоорієнтованого управління, проте під час узагальнення підходів до розкриття сутності поняття «безпекоорієнтоване управління» (таблиця 1.1), відсутні визначення іноземних вчених. З метою поглиблення теоретичних засад дослідження доцільно було б систематизувати зарубіжні та вітчизняні підходи до розкриття змісту поняття «безпекоорієнтоване управління», а також висвітлити особливості його механізму та підходи до оцінювання ефективності.

2. У підрозділі 1.3 у формулі інтегрального показника ефективності управління для потреб безпекоорієнтованого управління на основі формули Фішберна (формула 1.12) визначено вагові коефіцієнти. Найвище значення вагового коефіцієнта присвоєно індексу чутливості організації до факторів-загроз зовнішнього середовища, водночас результати проведених розрахунків (підрозділ 2.1) доводять, що більшість досліджуваних організацій агропродовольчої сфери Черкаської області не демонструють чутливість до факторів-загроз зовнішнього середовища.

3. У підрозділі 1.3, табл. 1.4 визначено сукупність показників для оцінки ефективності управління організацією для потреб безпекоорієнтованого управління. Проте сукупність показників діяльності організації сформована виключно на основі даних фінансової звітності або даних інших державних

реєстрів, що не використовує інші канали інформації, наприклад, опитування. Було б доцільно провести опитування менеджерів організацій агропродовольчої сфери Черкаської області щодо основних загроз економічній безпеці, готовності впровадження безпекоорієнтованого управління, потенційних перешкод щодо його впровадження.

4. У роботі дисертант обґрунтовує стейкхолдерівський підхід до впровадження безпекоорієнтованого управління на основі ефективного діалогу між зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами. Водночас доцільним було б розробити більш практичні рекомендації (листи з рекомендаціями, проекти змін до регіональних чи державних програм) для покращення стану економічної безпеки організацій агропродовольчої сфери Черкаської області для подальшого обговорення на регіональному рівні (Черкаська ОВА) та державному рівні (Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України).

Людмила МАЛЮГА, рецензент, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Автором визначено три постулати безпекоорієнтованого управління (стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз; висока конкурентоспроможність; стає та збалансоване зростання) як ключовий концептуальний каркас дослідження, і до кожного з них запропоновано відповідний аналітичний інструментарій. Водночас у підрозділі 2.2 оцінка внутрішнього стану економічної безпеки охоплює складові, зміст яких у підрозділі 3.3 суттєво уточнюється з урахуванням умов воєнного стану (енергетична, кадрово-соціальна, податкова складові). Видається доцільним або включити ці складові до базового переліку вже у першому розділі, або окремо обґрунтувати підстави для їх введення у третьому розділі.

2. У підрозділах 2.2 та 2.3 результати вибірки оцінки економічної безпеки організацій представлено у формі розподілу за станами, без відображення конкретних числових значень індексів. Таке подання матеріалу обмежує можливість читача самостійно оцінити характер розподілу показників та ступінь диференціації між організаціями. Доцільним є доповнення відповідних рисунків або таблиць розрахунковими значеннями індексів, що підвищить прозорість та верифікованість отриманих результатів.

3. Адаптаційні заходи безпекоорієнтованого управління, запропоновані у підрозділі 3.3, апробовано на прикладі двох організацій – СТОВ «Іскра» та ПОСП «Уманський тепличний комбінат». З урахуванням різноманітності організаційно-правових форм та підгалузей у досліджуваній вибірці така база апробації є обмеженою. Практична цінність дослідження зросла б за умови розширення апробаційної бази або чіткого позиціонування наведених прикладів як ілюстративних кейсів без претензій на їх загальну придатність.

4. У тексті дисертації паралельно вживаються поняття «аграрні організації», «агропромислові організації» та «агропродовольчі організації» без чіткого визначення їхнього співвідношення. У назві роботи та більшості формулювань використовується термін «агропродовольчі організації», який охоплює як виробників, так і переробників. Проте в окремих аналітичних фрагментах поняття «аграрні» застосовується лише щодо

сільськогосподарського виробництва. Рекомендується уніфікувати термінологію у підрозділі 1.1, визначивши зміст кожного поняття.

Інна НОВАК, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор економічних наук, професор, декан факультету менеджменту, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Оксана ЗАГОРОДНЮК, науковий керівник, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Роману МОРОЗУ ступінь доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Інна НОВАК